

Klaudia M. Kaptur

Przemoc ekonomiczna i stereotyp płci w polskiej rodzinie w kontekście orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego w sprawach dotyczących niealimentacji

Abstrakt

Przemoc ekonomiczna została wyodrębniona jako osobny rodzaj przemocy w celu opracowania skutecznego systemu przeciwdziałania jej i stworzenia adekwatnego systemu pomocy dla ofiar. Przemoc ekonomiczna jako często „niewidoczna gołym okiem” jest problematyczna do udowodnienia i uzasadnienia jej uporczywości. Najbardziej widoczną formą tej przemocy jest niealimentacja, która w dalszym ciągu statystycznie w Polsce jest istotnym społecznie problemem.

Z uwagi na istotę i skalę tej problematyki Trybunał Konstytucyjny podjął rozważania w zakresie systemu sankcji wobec dłużników alimentacyjnych i funduszu alimentacyjnego. W niewielkim zakresie Trybunał w swoich orzeczeniach analizował sytuację osób uprawnionych do alimentów, czyli ofiar tej przemocy.

W artykule przeanalizowano czynniki prawne i społeczne warunkujące osłabioną pozycję ofiar i pogłębiające stereotyp płci w prawie, orzecznictwie i społeczeństwie. Chociaż powszechnie sądy deklarują kierowanie się dobrem dziecka, często ich decyzje powielają społeczne schematy i prowadzą do nierówności podziału ról.

W artykule przeanalizowano aktualne przepisy dotyczące przemocy ekonomicznej, sankcji administracyjnych i karnych dotyczących niealimentacji i związane z tym zjawiskiem statystyki.

Niealimentacja w Polsce to przede wszystkim problem kobiet, których status majątkowy po rozstaniu z reguły się obniża z konieczności pogodzenia życia zawodowego i rodzinnego. Jednakże aktualny stan prawny doprowadza do dyskryminacji zarówno kobiet, jak i mężczyzn z uwagi na utrwalanie przez prawo i orzecznictwo schematu kobiety-opiekunki i mężczyzny-żywiciela.

Słowa kluczowe: niealimentacja – stereotyp płci – Trybunał Konstytucyjny – przemoc ekonomiczna

